

©Jean-Marc Nattier – Portrait of Madame Royer, half-length, with a mask and fan

<i>International Conference Athens 2024</i>

<i>17th June 2024</i>	<i>9h ~ 19h30</i>
----------------------------------	-------------------

Reinventing the Marivaudian stage

Dedicated to Andreas Staikos

The International Conference, funded by the Institut Universitaire de France, explores cultural transfers and genetic criticism in European theatre from the 18th to the 21st centuries. The 2024 edition in Athens focuses on staging Marivaux's plays in Mediterranean countries, including Greece, Italy, Spain, Portugal, France, and Morocco. The conference includes an annual theatrical production. This year, a lecture-performance in Athens, directed by Nikos Chatzipapas, continues the tradition with Marivaux's plays translated by Andréas Staikos.

Ερευνώντας εκ νέου τη σκηνική πράξη στο θέατρο του Μαριβώ

Διεθνές συνέδριο

« Μαριβώ: τώρα σαν άλλοτε » Προς τιμήν του Ανδρέα Στάικου

Περίληψεις

Πρώτη συνεδρία

Françoise Rubellin Διασκεύοντας τον Μαριβώ σε κόμικ: Το παιχνίδι του έρωτα και της τύχης.

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια έχουν αυξηθεί οι εκδόσεις των αποκαλούμενων «κλασικών» λογοτεχνικών έργων σε κόμικς, ειδικά των μυθιστορημάτων (Victor Hugo, Jules Verne, Alexandre Dumas, εκδ. Glénat). Το θέατρο φαίνεται πως υπόκειται λιγότερο σε αυτή τη διαδικασία, εκτός από τις βιογραφίες των συγγραφέων (*Molière* από τον Jean-Michel Coblence, εκδ. Casterman, *Molière* από τους Vincent Delmas και Sergio Gerasi, εκδ. Glénat). Το 2009 κυκλοφορεί μια διασκευή του έργου *Το παιχνίδι το έρωτα και της τύχης* από τον Florent Humbert (εκδ. Delcourt) που οδηγεί σε ερωτήματα για τις προκλήσεις αυτής της διασκευής: Πώς μεταφράζεται ο ιδιάζων διάλογος του «marivaudage» σε “συννεφάκια” κειμένου στο κόμικ; Πώς αναπαρίσταται η σκηνική δράση και δυναμική; Πώς είναι δυνατό να αποφευχθεί η μετάπτωση στη φάρσα; Με επίκεντρο τις σελίδες του κόμικ, την πρόθεση του συγγραφέα και τις αντιδράσεις των αναγνωστών, προτείνουμε να αναλύσουμε τη νέα αυτή ανάγνωση ενός εκ των αριστουργημάτων του Μαριβώ.

Η Françoise Rubellin είναι Καθηγήτρια Γαλλικής Λογοτεχνίας στο πανεπιστήμιο της Νάντης. Μετά τη διδακτορική διατριβή της στο θέατρο του Μαριβώ, στον οποίο αφιέρωσε πολυάριθμα βιβλία, εκδόσεις και άρθρα, η Françoise Rubellin επέκτεινε την έρευνά της γενικά στο θέατρο του 18ου αιώνα, αλλά και πιο ειδικά, στην Ιταλική Κωμωδία και στο θέατρο του δρόμου (συγκεκριμένα στο λεγόμενο «*théâtre des Foires*»), στη μαριονέτα, την Οπέρα-Comique και την παντομίμα. Άξονες της έρευνάς της είναι οι πρακτικές της παρωδίας, οι αλληλεπιδράσεις θεάτρου και μουσικής, η ενεργοποίηση της εφευρετικότητας στο θέατρο απέναντι στην καταπίεση και στους περιορισμούς, οι πολιτισμικές εκφάνσεις και ιεραρχίες, καθώς και οι ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες.

Paolo Bosisio Προσεγγίσεις στο θέμα της σκληρότητας

Η παρούσα ανακοίνωση, έχοντας ως επίκεντρο, κυρίως, τις κωμωδίες *Ο θρίαμβος του έρωτα* και *Η ψευτοϋπηρέτρια*, προσφέρει τα “κλειδιά” για μια ανάγνωση η οποία προτάθηκε από Γάλλους σκηνοθέτες που “ανακάλυψαν” εκ νέου το θέατρο του Μαριβώ στα μέσα του 20ού αιώνα. Οι εν λόγω σκηνοθέτες βοήθησαν στη διάδοση του θεάτρου του Μαριβώ εντός και εκτός της ευρωπαϊκής σκηνής, δίνοντας παράλληλα υλικό στους μελετητές για έρευνα και συγγραφή. Οι εν λόγω σκηνοθεσίες απέδειξαν ότι το θέατρο του Μαριβώ ενέχει και απηχεί ψήγματα σκληρότητας, βίας, ακόμα και αγριότητας που η θεατρική παράδοση μέχρι τότε αγνοούσε.

Ο Paolo Bosisio είναι Ομότιμος Καθηγητής Θεατρικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνου, συγγραφέας πολυάριθμων βιβλίων και άρθρων που επικεντρώνονται κυρίως στον 18ο και τον 20ό αιώνα· έχει διδάξει στο Παρίσι (Sorbonne Nouvelle) και σε χώρες σε όλο τον κόσμο. Σκηνοθέτης όπερας, ηθοποιός τηλεόρασης, έχει διατελέσει καλλιτεχνικός διευθυντής πολλών θεάτρων και φεστιβάλ.

Paola Ranzini *Διάχυση, πολιτισμικές μεταφορές και σκηνοθεσίες*

Η ανακοίνωση αποτελεί ανασκόπηση των ιδιαιτεροτήτων της απορρόφησης του θεάτρου του Μαριβώ στην ευρωπαϊκή σκηνή, κατά κύριο λόγο στη γαλλική γλώσσα, αλλά και σε άλλες γλώσσες. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στα έργα που παρουσιάζονται ανά περιόδους στις σκηνές του εξωτερικού και, κυρίως, στους λόγους και στις συνθήκες που προετοιμάζουν την υποδοχή του εκάστοτε θεατρικού έργου σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Ενίοτε, είναι αναγκαίο να παρατηρήσουμε τις υπερ-ερμηνείες που δεν λαμβάνουν υπόψη την ιστορικότητα των έργων και που οι “αποκλίσεις” τους καθιστούσαν και καθιστούν τον Μαριβώ «[παντοτινό] δικό μας σύγχρονο».

Η Paola Ranzini, ανώτερο μέλος του Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου της Γαλλίας (Institut Universitaire de France), είναι Καθηγήτρια Θεατρικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Αβινιόν. Οι έρευνές της επικεντρώνονται στην αισθητική, τη δραματουργία και την πρακτική του ευρωπαϊκού θεάτρου, από τον 18ο αιώνα μέχρι σήμερα. Διευθύνει την ιταλική έκδοση του Θεάτρου του Μαριβώ (CuePress, κυκλοφόρησαν ήδη τρεις τόμοι 2021-2023). Το ερευνητικό έργο της SEM – *Scènes Européennes & extra-européennes Marivaux* εμπίπτει σε δύο πεδία: στη μελέτη των πολιτισμικών μεταφορών και στη γενετική κριτική. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, έχουν δημοσιευτεί πολλές σχετικές μελέτες σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους.

Omar Fertat “*Al Mosadafa*” ή πώς ο Tayeb Saddiki απέδωσε με μαροκινό ύφος το Παιχνίδι του έρωτα και της τύχης

Ο Tayeb Saddiki είναι ένα από τα ιερά τέρατα του μαροκινού και αραβικού θεάτρου. Είναι γνωστός για τη συμβολή του στη δημιουργία ενός θεάτρου που αναδεικνύει τη λογοτεχνική και θεατρική κληρονομιά του αραβο-μουσουλμανικού κόσμου. Πολλά θεατρικά έργα του θεωρούνται σήμερα αριστουργήματα, όπως το *Sidi Abderhman el Mejdoub* (1967) ή το *Les Maqamat* (1971). Ωστόσο, ο μαροκινός σκηνοθέτης καταπιάστηκε πρώτα με το θέατρο της δυτικής κοινωνίας και ειδικότερα το γαλλικό. Πέρασε τα πρώτα δέκα χρόνια της καριέρας του μεταφράζοντας και διασκευάζοντας ευρωπαϊκά θεατρικά έργα. Ο Saddiki ήταν ένας από τους πρώτους άραβες σκηνοθέτες που σύστησαν ξένους δραματουργούς στο αραβόφωνο κοινό. Μεταξύ αυτών ήταν και ο Μαριβώ. Ένας συγγραφέας που δεν ήταν πολύ γνωστός στον αραβικό κόσμο και δεν είχε παιχτεί ποτέ έργο του στην αραβική γλώσσα. *Το παιχνίδι του έρωτα και της τύχης*, που μετονομάστηκε σε *Al Mousadaf (Η τύχη)*, παρουσιάστηκε στα μαροκινά αραβικά στην Καζαμπλάνκα, το 1963. Γιατί επέλεξε τον Μαριβώ; Ποια ήταν η υποδοχή του έργου από το μαροκινό κοινό; Πώς διασκεύασε αυτό το έργο του 18ου αιώνα ο μαροκινός σκηνοθέτης για να το παρουσιάσει στο κοινό του Μαρόκου; Θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα, βασιζόμενοι στις δηλώσεις του Tayeb Saddiki και στην ανάλυση του χειρόγραφου από το διασκευασμένο έργο.

Ο Omar Fertat είναι λέκτορας στο Πανεπιστήμιο του Bordeaux-Montaigne, όπου διδάσκει αραβο-μουσουλμανικές τέχνες. Είναι διευθυντής του περιοδικού *Horizons/théâtre* και της σειράς «Monde arabe/Monde musulman» (εκδ. Presses Universitaires de Bordeaux), καθώς και υπεύθυνος της πολιτιστικής εκδήλωσης «Scènes arabes: Rencontres autour des arts du spectacle dans le monde arabe» η οποία λαμβάνει χώρα κάθε δύο χρόνια στο Bordeaux. Οι έρευνές του επικεντρώνονται γενικότερα

στο αραβικό θέατρο και, πιο συγκεκριμένα, στο μαροκινό. Ενδιαφέρεται επίσης για θέματα που σχετίζονται με τη μετάφραση και τη διασκευή, καθώς και με τις σύγχρονες φόρμες και τις τέχνες του θεάματος στον αραβικό κόσμο. Ένα από τα πιο πρόσφατα πονήματά του είναι το βιβλίο: *Le théâtre marocain à l'épreuve du texte étranger : traduction, adaptation, nouvelle dramaturgie* (2018).

Δεύτερη συνεδρία

Lydia Vasquez *Η πρόσληψη των έργων του Μαριβώ στην ισπανική γλώσσα: μεταφράσεις και σκηνοθεσίες*

Η εισήγηση παρουσιάζει ένα πανόραμα των μεταφράσεων του Μαριβώ στην ισπανική γλώσσα μέχρι σήμερα, όπως επίσης ισπανικές και λατινοαμερικανικές σκηνοθεσίες του θεάτρου του Μαριβώ, με στόχο την ανασκόπηση της υποδοχής του στην Ισπανία, παραθέτοντας παράλληλα συμπεράσματα για μελλοντική έρευνα.

Η Lydia Vázquez είναι Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Χώρας των Βάσκων, μεταφράστρια έργων του Μαριβώ και άλλων συγγραφέων. Διευθύνει το πρόγραμμα μετάφρασης των απάντων του Μαριβώ στον εκδοτικό οίκο ADE, στη Μαδρίτη. Επίσης, είναι ερευνήτρια της ιστορίας της μετάφρασης, της μεταφρασεολογίας και της γαλλικής και συγκριτικής λογοτεχνίας του 18ου αιώνα, καθώς και μέλος της Ακαδημίας της Ευρώπης (Academia Europaea).

Monica Pavesio *Οι εκδόσεις έργων του Μαριβώ στα ιταλικά τον 21ό αιώνα*

Στην Ιταλία, το θέατρο του Μαριβώ είχε μια πολύ αμφιλεγόμενη τύχη. Αγνοήθηκε μέχρι τον 20ό αιώνα, ενώ στις αρχές του 21ου μόνο μερικά από τα έργα του μεταφράστηκαν και παρουσιάστηκαν στη σκηνή. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην πρωτοβουλία έκδοσης, για πρώτη φορά, ολόκληρης της δραματουργίας του σε επτά τόμους, από τους οποίους οι πρώτοι τρεις εκδόθηκαν από το 2021 έως το 2023 (ο τέταρτος είναι υπό έκδοση). Κάποιες από αυτές τις μεταφράσεις χρησιμοποιήθηκαν ήδη σε παραστάσεις (*La seconda sorpresa dell'amore* και *La colonia* από τον Beppe Navello, *La sorpresa dell'amore* από τον Paolo Bignamini). Η επιστημονική επιτροπή της έκδοσης των απάντων αποτελείται από τους Paolo Bosisio, Gabriella Bosco, Ioana Galleron, Beppe Navello, Monica Pavesio, Paola Ranzini και Françoise Rubellin. Τα βιβλία κυκλοφορούν από τις εκδόσεις CuePress (Imola), υπό τη διεύθυνση της Paola Ranzini.

Η Monica Pavesio είναι Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Τορίνου και ειδικεύεται στο γαλλικό θέατρο του πρώιμου μοντερνισμού. Οι έρευνές της επικεντρώνονται στην γαλλική πρόσληψη του ισπανικού θεάτρου του Χρυσού Αιώνα, του ιταλικού θεάτρου του 16ου αιώνα και της Commedia dell'Arte. Συμμετέχει στην ιταλική έκδοση του θεάτρου του Μαριβώ υπό την επιστημονική επιμέλεια της Paola Ranzini (Cuepress).

Vincenzo De Santis *Ο Αννίβας του Μαριβώ: υφολογικά ζητήματα και προβλήματα μετάφρασης*

Ο *Αννίβας* είναι η μοναδική ολοκληρωμένη τραγωδία του Μαριβώ. Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1720 και στη συνέχεια το 1747, χωρίς μεγάλη επιτυχία. Η τραγωδία αυτή, παρότι διαφοροποιείται σημαντικά από τις κωμωδίες του, παρουσιάζει χαρακτηριστικά στοιχεία των υφολογικών μέσων του Μαριβώ, στο επίπεδο της στιχουργικής και της ρητορικής δομής της.

Η λεπτομερής ανάλυση των σημαντικότερων υφολογικών στοιχείων του έργου φωτίζει τις προκλήσεις που μπορεί να παρουσιάζονται στον Ιταλό μεταφραστή, χάρη στα πολύπλοκα ρητορικά και γλωσσικά μέσα του Μαριβώ.

Ο Vincenzo De Santis είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Γαλλικής Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο του Σαλέρνο. Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Paris-Sorbonne και του Πανεπιστημίου του Μιλάνο, έχει εργαστεί επίσης ως ερευνητής στο Πανεπιστήμιο του Γουόργουικ. Οι έρευνές του επικεντρώνονται στο γαλλικό θέατρο του 18ου αιώνα, στη δραματολογία και τη θεωρία και την πράξη της μετάφρασης.

Τρίτη συνεδρία

Ana Clara Santos *Η τύχη του Μαριβώ στην πορτογαλική σκηνή κατά τον 20ό και 21ο αιώνα: Η ήττα της προκατάληψης*

Τρία χρόνια μετά την επιτυχία του έργου *Η ήττα της προκατάληψης* του Μαριβώ, ο Βολταίρος χρησιμοποιεί τον τίτλο αυτής της κωμωδίας ως υπότιτλο στο έργο του *Νανίν* (1749), ακολουθώντας τον Μαριβώ στον διάλογο σχετικά με τις προκαταλήψεις και τον κοινωνικό κομπορμισμό. Ο Μαριβώ παρουσιάζει την προκατάληψη ως κύρια πηγή της πλοκής του έργου του και τον έρωτα ως κύρια νίκη έναντι της προκατάληψης. Θα επιχειρήσουμε να σκιαγραφήσουμε την πορεία και την επιτυχή παρουσίαση της κωμικής δραματοουργίας του Μαριβώ στην πορτογαλική σκηνή, δίνοντας έμφαση στη διαμεσολάβηση του θεατρικού λόγου που οδηγεί στην αυτογνωσία, προκειμένου να γεννηθεί ένα νέο μοντέλο υποκριτικής μεθοδολογίας που θα αντιλαμβάνονται οι νέοι ηθοποιοί.

Η Ana Clara Santos είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Αλγκάρβε και επίτιμη πρόεδρος της Πορτογαλικής Ένωσης Γαλλικών Σπουδών (Association Portugaise d'Études Françaises). Έλαβε το βραβείο «Hervé Deluen 2014» από τη Γαλλική Ακαδημία και είναι αντιπρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας για την Ιστορία της Γαλλικής ως Ξένης ή Δεύτερης Γλώσσας (Société Internationale pour l'Histoire du Français Langue Étrangère ou Seconde). Διευθύνει τη συλλογή «Entracte: études de théâtre et de performance», που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Le Manuscrit (Παρίσι), και το περιοδικό *Synergies Portugal*. Ένας από τους άξονες της έρευνάς της είναι η πρόσληψη της γαλλικής δραματοουργίας στην Πορτογαλία.

Catherine Nicolas *Το τέλος στα έργα του Μαριβώ, ιδωμένο από τη σκηνή: μια απόπειρα τυπολογίας*

Τα τελευταία πενήντα περίπου χρόνια, οι Γάλλοι σκηνοθέτες έβλεπαν με καχυποψία το τέλος (τη λύση) στα έργα του Marivaux, το οποίο φανεωνόταν ως το κλειδί του νοήματος στις παραστάσεις τους. Οι εν λόγω σκηνοθέτες έρχονται για να αποκαλύψουν, μέσω ενός αντίστροφου δραματουργικού τεχνάσματος, την αμφισημία του «τέλους» ή ακόμα και να αναδείξουν την ακαταλληλότητά του απέναντι στις αντιλήψεις και τους σημερινούς αισθητικούς κώδικες της θεατρικής πράξης. Η εισήγηση σκοπεύει να δημιουργήσει μια τυπολογία των παραστατικών και υφολογικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν με βάση συγκεκριμένα παραδείγματα.

Η Catherine Ailloud-Nicolas είναι Λέκτορας στο Πανεπιστήμιο της Λυών I και διδάσκει επίσης δραματολογία στο Ωδείο της Λυών (Conservatoire de Lyon) και στην Εθνική Ανώτατη Σχολή Τεχνών και Τεχνικών Θεάτρου (École Nationale Supérieure des Arts et Techniques du Théâtre). Ειδικευμένη στο έργο του Μαριβώ, έχει γράψει πολλά άρθρα και βιβλία για τον συγγραφέα. Παράλληλα με αυτήν την ερευνητική δραστηριότητα, είναι δραματογράφος και συνεργάζεται με σκηνοθέτες θεάτρου πρόζας,

αλλά και όπερας, ιδιαίτερος με τον Richard Brunel, διευθυντή της Όπερας της Λυών (προετοιμασία της όπερας *L’Affaire Makropoulos* του Janacek και του *Wozzeck* του Berg). Πρόσφατα υπέγραψε το θεατρικό κείμενο για την παγκόσμια πρεμιέρα της όπερας *On purge Bébé*, σε σύνθεση του Philippe Boesmans (Théâtre de la Monnaie στις Βρυξέλλες) και της όπερας *Otages* (διασκευή κειμένου της Nina Bouraoui, σε μουσική του Sebastian Rivas) στη Λυών. Μέρος της έρευνάς της αφιερώνεται στον ρόλο της δραματουργίας και στις δυνατότητες της διδασκαλίας της.

Κατερίνα Καρά *Ο Μαριβώ στην αθηναϊκή σκηνή κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, της Κατοχής και της Απελευθέρωσης*

Η ανακοίνωση ασχολείται με την παρουσία του έργου του Μαριβώ στην αθηναϊκή σκηνή κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου, της Κατοχής και αμέσως μετά την απελευθέρωση, πριν από την πρώτη παράσταση έργου του Μαριβώ το 1949, στο Εθνικό Θέατρο. Επίσης ασχολείται με τις παραστάσεις του έργου του Μαριβώ κατά τη δεκαετία του 1930, με τις αναφορές στη δραματουργία του στον περιοδικό θεατρικό Τύπο και κυρίως, με την κωμωδία *Fleur d’amour* των Αλέκου Σακελλάριου - Χρήστου Γιαννακόπουλου (1946), η οποία έχει ως πρότυπο το έργο του Μαριβώ, *Le Jeu de l’amour et du hasard*. Παράλληλα, θα εξεταστεί η επίδραση του Μαριβώ σε άλλες κωμωδίες της εποχής.

Η Κατερίνα Καρά είναι διδάκτωρ Θεατρολογίας και διδάσκει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Έχει διδάξει επίσης στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Πάτρας και έχει συνεργαστεί με ιδιωτικούς και κρατικούς θιάσους ως θεατρολόγος. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα αφορούν την ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου του 20^ο αιώνα.

Σοφία Φελοπούλου *Το κατά Ζωή Σαμαρά marivaudage στη σκηνή της Θεσσαλονίκης*

Η συγκεκριμένη εισήγηση εστιάζει το ενδιαφέρον της στις παραστάσεις του Νίκου Σακαλίδη, στη Θεσσαλονίκη και στις μεταφράσεις της Ζωής Σαμαρά, η οποία ασχολείται θεωρητικά με τον Μαριβώ και διατυπώνει τη δική της ερμηνεία για το *marivaudage*. Πρόκειται να μελετηθεί η σχέση θεωρίας-πράξης και το πώς ο Σακαλίδης μετέφερε την παραπάνω έννοια στη σκηνή, στα έργα *Το νησί των σκλάβων*, *Φιλονικία* και *Ο θρίαμβος του έρωτα*.

Η Σοφία Φελοπούλου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ με γνωστικό αντικείμενο Θεατρολογία - Ευρωπαϊκή Δραματολογία των νεωτέρων χρόνων. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στη νεότερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή δραματουργία και τα σύγχρονα ρεύματα, στην εξέλιξη της δραματικής γραφής, στη θεωρία και την αισθητική του θεάτρου, στη σχέση κειμένου και σκηνής, καθώς και στο σύγχρονο ελληνικό θέατρο και στη σύγκρισή του με το ευρωπαϊκό.

Αλεξία Αλτουβά *Γυναικείοι χαρακτήρες στη δραματουργία του Μαριβώ και θεατρικές αναπαραστάσεις στο σύγχρονο ελληνικό θέατρο*

Η ανακοίνωση θα επικεντρωθεί στις ερμηνευτικές προσεγγίσεις των γυναικείων προσώπων στις κωμωδίες του Marivaux όπως αποδόθηκαν στο ελληνικό θέατρο, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, από μια σύγχρονη οπτική. Έμφαση θα δοθεί κυρίως στον τρόπο ερμηνείας της γυναικείας ψυχολογίας, στη σχέση μεταξύ των φύλων, τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία και τη σύνδεση με το σήμερα.

Η Αλεξία Αλτουβά είναι Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Κείμενά της έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την ιστορία και θεωρία της δραματικής τέχνης, την ιστορία και δραματουργία του νεοελληνικού θεάτρου (19ος-20ός αιώνας).

Τέταρτη συνεδρία

Μαίρη Μπαϊρακτάρη Στα ίχνη του Μαριβώ: Ο Ανδρέας Στάικος, θεατρικός συγγραφέας, μεταφραστής και σκηνοθέτης

Ο Ανδρέας Στάικος, θεατρικός συγγραφέας, πεζογράφος και σκηνοθέτης, μεταφραστής του Μαριβώ, αλλά και του Ρακίνα, του Μολιέρου, του Λακλό, του Μισέ, του Λαμπίς και άλλων, αποτελεί σημαντική προσωπικότητα του Νεοελληνικού Θεάτρου. Το όνομά του συνδέθηκε με τον Μαριβώ όχι μόνο μέσω των έξι μεταφράσεών του που εξακολουθούν να παίζονται μέχρι σήμερα (*Το παιχνίδι του έρωτα και της τύχης, Η κληρονομιά, Ο θρίαμβος του έρωτα, Οι ψευδοεξομολογήσεις και Στόμα έχει και μιλιά δεν έχει*), αλλά κυρίως λόγω της «εκλεκτικής» συγγενείας του με τις θεματικές του Μαριβώ: το ερωτικό και σκηνικό παιχνίδι, τη μεταμφίεση, το κωμικό στοιχείο το οποίο αποκρύπτει και αποκαλύπτει τη βαθύτατη τραγικότητα της ανθρώπινης ύπαρξης, το *marivaudage* μέσα από το ύφος. Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιάσουμε την προσωπογραφία του ως δημιουργού και αναδημιουργού, θα ακολουθήσουμε τον δρόμο της γραφής του και της σκηνικής τέχνης του.

Η Μαίρη Μπαϊρακτάρη είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Λογοτεχνικής Μετάφρασης στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και μεταφράστρια από τα γαλλικά στα ελληνικά. Ειδικεύεται στη μεταφρασεολογία και έχει αφιερώσει μελέτες στη μετάφραση θεατρικών έργων και στη διασκευή. Επίσης, έχει δημοσιεύσει μία μονογραφία για τον Μαριβώ στην Ελλάδα.

Ελίνα Νταρακλίτσα, Το «θέατρο εν θεάτρω» στη δραματολογία του Pierre de Marivaux: Το παιχνίδι του έρωτα και της τύχης vs Οι καλόπιστοι θεατρίνοι

Στην παρούσα μελέτη το ενδιαφέρον εστιάζει στη δραματολογική τεχνική του «θεάτρου εν θεάτρω» και στον τρόπο με τον οποίον αυτή φανερώνεται ή εγκρύπτεται στα έργα *Le Jeu de l'amour et du hasard* και *Les acteurs de bonne foi* του Pierre de Marivaux. Η εξέταση των έργων γίνεται μέσω της ελληνικής μεταφραστικής τους απόδοση από τον Ανδρέα Στάικο και σκοπεύει να φέρει στο φως τους κοινούς δραματολογικούς τόπους και τα κοινά δραματολογικά ύφη ανάμεσα στα δύο κείμενα. Επίσης, πρόκειται να αναδειχθεί η ιδεολογική σύλληψη του Γάλλου συγγραφέα για τη θεατρική σκηνοθεσία μέσω της θεατρικής του γραφής.

Η Ελίνα Νταρακλίτσα είναι επίκουρη καθηγήτρια παγκόσμιας δραματολογίας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι αριστούχος απόφοιτος του τμήματος Τεχνών, Μουσικής και Θεάτρου (*Discipline dell'Arte, di Musica e dello Spettacolo*) της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Μπολόνιας της Ιταλίας και κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος από το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Επίσης, έκανε τη μεταδιδακτορική της έρευνα στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Οι πενήντα μελέτες της έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και αφορούν την ιστορία, τη δραματολογία, τις εικαστικές τέχνες και την αισθητική του ευρωπαϊκού και αμερικανικού θεάτρου, με έμφαση στο ιταλικό θέατρο και στις σχέσεις του με το ελληνικό. Έχει γράψει δέκα βιβλία και έχει αποσπάσει πολλές διεθνείς διακρίσεις και βραβεία για το επιστημονικό και καλλιτεχνικό της έργο.

Νίκος Χατζηπαππάς

Ο Νίκος Χατζηπαππάς είναι ηθοποιός και σκηνοθέτης. Σπούδασε θέατρο, κινηματογράφο, σκηνογραφία, ενδυματολογία και γραφικές τέχνες. Το 1987 ίδρυσε το Μαγικό Θέατρο και το 1997 το Helix Action Theatre. Με παραστάσεις του έχει συμμετάσχει σε πολλά διεθνή φεστιβάλ και Ευρωπαϊκές Διοργανώσεις. Ειδικεύεται στο είδος του Θεάτρου του Δρόμου και της Commedia dell'arte. Κατά τα έτη 2014 - 2016 διετέλεσε Καλλιτεχνικός Διευθυντής και παραγωγός του Θεάτρου «Προσκήνιο». Επίσης, διετέλεσε Καλλιτεχνικός διευθυντής του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Ρόδου, συνεργάτης του Εθνικού Θεάτρου και της Πειραματικής Σκηνης της Τέχνης. Από το 2015 μέχρι σήμερα διοργανώνει το “Athens Suitcase Theatre Festival”, ενώ έχει σκηνοθετήσει έργα των William Shakespeare, Ben Jonson, Christopher Marlowe, Molière, Carlo Goldoni, Anton Chekhov, Federico García Lorca, Samuel Beckett και πολλών άλλων. Είναι μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών και του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου.

Scientific committee and organisation

Maria Bairaktari
*National and Kapodistrian University of
Athens, Department of French Language
and Literature*
mbairaktari@frl.uoa.gr

Elina Daraklitsa
*National and Kapodistrian University of
Athens, Department of Theatre Studies*
edaraklitsa@theatre.uoa.gr

Paola Ranzini
*Institut Universitaire de France - IUF, Avignon
Université, France*
paola.ranzini@univ-avignon.fr

 **NATIONAL AND KAPODISTRIAN
UNIVERSITY OF ATHENS**

Amphitheatre of the Library
of the School of Philosophy,
University Campus, 15772 Zografou